

We give food to a Gentile in the courtyard - נותנין מזונות לנכרי בחצר -

Overview

The ברייתא states that one is permitted to give food to a נכרי in the חצר (which is a תוספות) and we do not bother the נכרי if he leaves the חצר with the food. (רה"י) clarifies and qualifies this ruling.

בשבת אפילו לבית שמאי¹ דרגיל לאוכלו מיד ודוקא מזונות -

One may give מזונות to a נכרי on שבת even according to ב"ש, since he will usually eat it immediately, however this leniency is specifically only for food -

אבל שאר חפצים אסורים אפילו לבית הלל ולא שרי בית הלל אלא בערב שבת אבל בשבת לא - However other objects (which are not food) it is forbidden even according to הלל, for ב"ה only permitted giving something to a נכרי (even though he will not reach his house before שבת), only on ע"ש, but not on שבת.²

asks:³ תוספות

ואם תאמר ואמאי נותנין מזונות לנכרי בשבת הא כיון דאין מזונותיהן עליך -

And if you will say; but why are we permitted to give food to a נכרי on שבת, for since we are not required to feed them -

כדאמרין הכא⁴ ובפרק ב' דביצה⁵ (דף כא,ב) דמוציא אני את הנכרי שאין מזונותיהן עליך -

As the גמרא states here, and in the second פרק of ביצה, 'that I exclude the whom you are not responsible to feed', so therefore since it is אין מזונותיהן עליך -

ליתסר כדאמרין בפרק בתרא (דף קנה,ב) דאסור לטרוח בשבת לתת מזונות לפני חיה -

It should be forbidden to feed the נכרי, as the ברייתא states in the last פרק, that it is forbidden to trouble oneself on שבת to give food for an undomesticated animal -

משום דאין מזונותיה עליך הכא נמי הוי ליה למיסר בנכרי -

Because they are not dependent on you for food, so here too we should prohibit from feeding the נכרי, since there is a טירחא -

¹ שבת, for otherwise we are concerned that people will think that the נכרי carrying the Jew's item is a שליח of the ישראל, nevertheless here by food it is permitted even on שבת, for presumably the נכרי will eat it immediately in the חצר.

² It is for the same reason mentioned in footnote # 1, for it is כשלוחו.

³ See 'Thinking it over' # 1.

⁴ The גמרא distinguishes between a dog and a נכרי, saying; לא רמי עליה, והאי (הנכרי) לא רמי עליה.

⁵ The ברייתא there on כא,א expounds the פסוק (בא [יב,טז] in שמואל) which states לכם יעשה לבדו נפש הוא לכל יעשה לכם (one may not cook on יו"ט for a נכרי), but not your animal. The reason given there (by ר' ר' is because you are obligated to feed your dog, but you are not obligated to feed the נכרי.

נכרי and a חייה and answers and distinguishes between תוספות

ויש לומר כיון דמפרנסים עניי נכרים עם עניי ישראל משום דרכי שלום⁶ -

And one can say; since we support the poor נכרים together with the poor ישראלים, on account of דרכי שלום (to promote peaceful relations with our non-Jewish neighbors) -

חשיב קצת מזונותיו עליך לענין איסור טורח שבות דרבנן⁷ -

It is partially considered regarding the prohibition of troubling oneself, which is (merely) a שבות מדרבנן -

אבל לענין עשיית מלאכה ביום טוב דהוי איסור דאורייתא לא חשיב מזונותיו עליך:

However regarding doing work on יו"ט (cooking) which is a prohibition, תורה, the נכרי is not considered to be מזונותיך עליך.

The following is from תוספות ישנים:

כתוב באור זרוע⁸ שפעם אחת חלה נכרי ושלח ליהודי א' ביום טוב שישלח לו מיינו -

It is written in the אור זרוע that one time a נכרי was sick and he sent to a certain Jew, that he should send him some of his wine -

ואם לא ישלח לו ימות⁹ והנכרי היה מוחזק בעיר¹⁰ והתיר לשלוח לו על ידי נכרי משום דרכי שלום -

And if he won't send it to him he will die, and this נכרי was known in the city, and דרכי שלום - דרכי שלום because of the נכרי permitted to send him the wine through a נכרי -

ושלח אל רבינו שמחה¹¹ והתיר לו אבל לא על ידי ישראל¹² -

And the נכרי sent this question to שמחה ר' and he also permitted it, provided it was not through a ישראל -

ולחרב רבינו יצחק¹³ נראה שהוא הדין בשבת אם היה הענין כך שהיה דבר ששייך דרכי שלום -

And it appears to ר' יצחק that the same rule will apply on שבת, if the situation was so that it is something applicable to דרכי שלום -

כגון שהיה הנכרי אלם נראה שמותר לשלוח לו על ידי נכרי -

For instance if the נכרי was a powerful person (who can create problems), it appears that it is permitted to send him something on שבת through a נכרי; it is permitted -

לדין דלית לן השתא רשות הרבים דאורייתא¹⁴ [תוס' ישנים]:

⁶ See גיטין סא,א.

⁷ See 'Thinking it over' # 2. The רבנן will be lenient with this שבות of טירחא allowing you to feed the נכרי, since on account of דרכי שלום we do feed them (even though we are not obligated).

⁸ The אור זרוע was written by משה בן יצחק ר' from Vienna. It is sometimes referred to as ר' יצחק ריא"ז. He lived in the thirteenth century (ה' ל לערך).

⁹ Presumably this means the נכרי will die (for if he was threatening to kill the ישראל it would be פיקוח נפש; there would be no question).

¹⁰ The fact that he was known in the city, qualifies it for a דרכי שלום situation; however if he was not known, there would be no issue of דרכי שלום.

¹¹ This could be שמחה משפירא ר' who was a רבי of the נכרי.

¹² A ישראל may do work (carrying into a רה"ר) for צורך אוכל נפש of a ישראל, but not for a נכרי.

¹³ Presumably the אור זרוע.

For us, since now we have no רה"ר מה"ת [The above was from תוספות ישנים].

Summary

Food may be given to a נכרי in the חצר even בשבת but no other objects; the נכרי is partially considered as מזונותיו עליך regarding שבות דרבנן only.

Thinking it over

1. Is there any connection¹⁵ between the beginning of תוספות and the ווא"ת?¹⁶

2. The גמרא distinguishes (in the הו"א) between a dog and a נכרי, but then retracts it saying, מהו דתימא האי רמי עליה והאי לא רמי עליה, קמ"ל, קמ"ל. What does the קמ"ל mean; that it is permitted even though the נכרי is רמי עליה, or that the נכרי is (somewhat) רמי עליה?¹⁷

¹⁴ According to many opinions in order to qualify for a רה"ר מה"ת there must be six hundred thousand people traversing this רשות daily (as it was in the מדבר). No city in those days had this amount of people. Therefore since it is not a רה"ר מה"ת, it is only אסור מדרבנן, therefore we can be מתיר a שבות דרבנן though אמירה לנכרי (which is also אסור only מדרבנן) in a case of דרכי שלום.

¹⁵ See footnote # 3.

¹⁶ See שבת של מי.

¹⁷ See footnote # 7 and לשון הזהב (and שפת אמת [on the גמרא]).